

Oslo, 08.09.22

Innspill til Lovutvalg

STL, som samler bredden av tros- og livssynssamfunn til dialog og arbeid for likebehandling, takker for denne muligheten til å gi innspill til Lovutvalg om negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og psykisk vold.

Gjennom vårt arbeid har vi på ulikt vis arbeidet med temaene som nevnes i lovutvalgets mandat. Vi har følgende innspill:

1. Lovverket gir ikke god nok beskyttelse til ofre for negativ sosial kontroll i dag. Det er en krevende prosess å få klarhet i, og bevis for hvorvidt man er utsatt for negativ sosial kontroll.
2. Lovutvalget bør utrede hvordan forholdet mellom taushetsplikt og avvergeplikt forstås og håndteres i religiøse miljøer – og bidra til klare retningslinjer for fremtiden. Prester og forstandere, andre ansatte og frivillige i de ulike trossamfunnene opplever usikkerhet og vanskelige dilemmaer når de mottar opplysninger om barn og unge som er bekymringsfulle.
3. Det følger av straffeloven § 211 at det er straffbart for prester og forstandere og deres hjelpere i registrerte trossamfunn å bryte taushetsplikten. De har en såkalt yrkesmessig eller kallsmessig taushetsplikt. Taushetsplikten gjelder «hemmeligheter som er betrodd dem eller deres foresatte i anledning av stillingen eller oppdraget». I tillegg til prester og forstandere, gjelder taushetsplikter og straffansvaret for «disses hjelpere». Det er i dag ingen klar definisjon av hvem som etter straffeloven § 211 anses som hjelpere til prester og forstandere. Vi erfarer at dette praktiseres svært ulikt mellom de ulike trossamfunnene og innad i trossamfunnene. Det er derfor uklart hvem i trossamfunnene som er omfattet av taushetsplikten og både ansatte og frivillige kan oppleve å komme i vanskelige dilemmaer.
4. Utvalget bør utrede behovet for kompetansehevingstiltak for tros- og livssynsledere, som for eksempel styreleder, menighetsrådsleder, prest, imam osv., om det norske lovverket.
5. Vi erfarer at mange offentlige ansatte har lav kompetanse om tro og livssyn som sådan, og hva å leve med en tro eller et livssyn kan innebære for familier og enkeltindivider spesielt. Dette får noen ganger oppsiktsvekkende utslag – som da en skole varslet om mulig negativ sosial kontroll fordi prestens barn fortalte at de ba bordbønn hjemme hver dag. Vi opplever stor interesse for, og etterspørsel etter våre kompetansehevende tiltak i det offentlige og vil oppfordre lovutvalget til å vurdere muligheten for å formalisere slike tiltak, for eksempel i form av etterutdanning og som del av grunnutdanningen for de som skal jobbe i det offentlige (f. eks. NAV, Barnevern, skole, barnehage osv.).

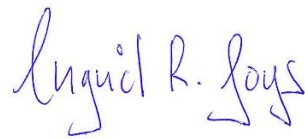
6. Lovutvalget bør vurderer hvordan man kan nå inn til tros- og livssynssamfunn når det gjelder i hvilken grad lære og praksis knyttet til LHBT-tematikk kan grense opp mot, eller defineres som negativ sosial kontroll. Særlig viktig vil det være å utforme tiltak rettet mot mer lukkede samfunn.
7. Det vi i Norge definerer som negativ sosial kontroll kan av andre oppfattes som for eksempel helt legitim barneoppdragelse. Nye lover og forskrifter fungerer ikke som verktøy for holdningsendringer om ikke lovverket gjøres kjent og forståelig for dem det gjelder for. Der visse handlinger forbys må også alternative handlinger presenteres og læres. Informasjon om relevante deler av lovverket må finnes tilgjengelig på ulike språk, gjerne i form av en veileder, informasjonshefte el.l. Tros- og livssynsmiljøene kan være gode arenaer for kurs og undervisning.
8. En referansegruppe som inkluderer medlemmer fra tros- og livssynssektoren bør opprettes i forlengelsen av Lovutvalgets arbeid, for å styrke forståelsen og implementeringen av både eksisterende og eventuelt nytt lovverk.

Vi ønsker Lovutvalget lykke til med et viktig arbeid og stiller gjerne opp til møter og samtaler om det skulle være ønskelig i prosessen.

Med vennlig hilsen,
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn v/

Trond Enger
styreleder

Ingrid Rosendorf Joys
generalsekretær